

Секція 1

ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

Богута В. М.,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри природничих
і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського
національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

СВОБОДОДОЦІЛЬНИЙ СКЛАДНИК ГУМАНІСТИЧНОЇ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Шлях інтеграційних процесів України у європейський та світовий простір зумовлює необхідність інтенсивних змін в політичному, економічному, соціальному й освітньо-культурному житті нашої держави. Імплементация сучасних методологічних орієнтирів з подальшим науковим обґрунтуванням стратегії інтеграції України у світове культурно-освітнє середовище дає можливість зробити висновки про те, що у контексті розвитку міжнародного освітнього простору провідною стратегією є організація освітніх систем різних країн світу на засадах гуманістичної парадигми. Відтак, цілком справедливим є твердження Ш. Амонашвілі, який визначив формулу гуманістичної педагогіки: прийняти – зрозуміти – допомогти – любити – співчувати – радіти успіху дитини – надихати [1, с. 98].

Гуманістична парадигма виховної системи характеризується її застосуванням у галузі освіти для формування здорової, вільної та самостійної людини. Саме тому у вітчизняній освітній галузі відбуваються реформаційні процеси, спрямовані на досягнення рівня найкращих світових стандартів. Значним поступом у динаміці освітніх змін стала поява стратегічного документа – Концепції Нової української школи, який заклав підвалини нової

освітньої парадигми освіти орієнтований на новий тип гуманістично-інноваційної освіти, виховання підростаючого покоління, яке буде конкурентоспроможним на ринку праці, здатним робити особистісний духовно світоглядний вибір, володітиме необхідними знаннями, навичками й компетентностями для навчання протягом життя.

Гуманістична педагогіка орієнтована на саморозвиток особистості, врахування природної індивідуальності, формування самостійності, що передбачає особистісний концепт, змістоутворюючий компонент якого складається з уміння робити власний вибір, приймати рішення та нести за них відповідальність. Фасилітаційну роль у цьому процесі має на себе узяти вчитель, який покликаний допомогти у створенні умов для самовираження та самоутвердження. Важливою умовою ефективності гуманістичної виховної системи школи є об'єднання дітей і дорослих у загальний колектив, який становить виховний потенціал системи. На слушну думку Ш. Амонашвілі, гуманна педагогіка повністю орієнтована на особистість дитини й заперечує владний підхід до виховання та навчання. Дослідник впевнений, що «у виховання немає зворотного шляху. Дитина не тільки готується до життя - живе тут і зараз, а вчитель має побудувати освітній процес так, щоб учень міг змінювати, покращувати умови життя, а не пристосовуватися до обставин. Звідси й принцип Школи Життя – розвивати та виховувати дитину за допомогою самого життя».

Беззаперечним є твердження про те, що гуманістична виховна система є відкритою системою. У її становленні, функціонуванні і розвитку велику роль відіграє середовище, причому не тільки як зовнішній фактор, але і як компонент цієї системи. Більшість сучасних авторів, що дотримуються у своїх дослідженнях гуманістичної парадигми розвитку особистості, розглядають поняття саморозвитку (або розвитку власної "самості") під різним кутом зору. Ряд дослідників означеної дифініції виходять із широкого тлумачення поняття:

"добудувати себе до загального", "відповідати усьому, що властиво для всіх людей", тобто виходять за контекст ідеологічних вимог того або іншого соціуму, підкреслюють значимість загальнолюдського в процесі саморозвитку. Інша когорта науковців акцентує увагу на тому, що людина розвиває свою індивідуальність, свою "самість" та, переважно, вже включає індивідуально виражені способи прояву загальнолюдського.

У контексті зазначеного вартує уваги свободоцільність виховання, що на нашу думку, інтегрує в собі два процеси: забезпечення "волі від", що припускає захист дитини від придушення, гноблення, у тому числі й від власних комплексів, і виховання "волі для", що означає створення максимально сприятливих умов для творчої самореалізації і розвитку. Реалізація цих основоположних цінностей вимагає виконання нових задач: поглиблення розуміння індивідуальності кожної дитини; розробки психологічного обґрунтування специфіки педагогічної підтримки; психолого-культурних основ її технології, методів і прийомів; орієнтації виховання на турботу про дитину.

Список використаних джерел

1. Амонашвілі Ш. О. Школа життя. Хмельницький: Подільський культурно-просвітницький центр ім. М.К. Реріха, 2002. 170 с.
2. Шалва Амонашвілі Вірте в безмежні можливості своєї дитини URL : <https://osvitoria.media/experience/shalva-amonashvili-virte-v-bezmezhni-mozhlyvost-i-svoyeyi-dytyny/>